YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
3 päivänä joulukuuta 1974 *

Asiassa 33/74,

jonka Centrale Raad van Beroep (alankomaalainen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakutuomioistuin) on ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Johannes Henricus Maria van Binsbergen, asentaja, Beesel (Alankomaat),

vastaan

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid (metalliteollisuuden ammatillisen yhdistyksen johtokunta), Haag,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta yhteisössä koskevien 59 ja 60 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat C. Ó Dálaigh ja Lord Mackenzie Stuart sekä tuomarit A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (esittelevä tuomari), H. Kutscher ja M. Sørensen,

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Centrale Raad van Beroep on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 18.4.1974 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.5.1974, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen palvelujen vapaata tarjoamista yhteisössä koskevien 59 ja 60 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset ovat nousseet liitännäisesti esille kyseisessä tuomioistuimessa käsiteltävänä olevan asian yhteydessä; asia koskee pääasian kantajan asiamiehekseen valitseman henkilön hyväksymistä.

3 Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että kyseinen asianosainen on uskonut etujensa puolustamisen alankomaalaiselle asiamiehelle, jolla on oikeus esiintyä valtuutettuna asiamiehenä sellaisissa tuomioistuimissa, joissa ei ole asianajajapakkoa.

4 Koska kyseinen asiamies on oikeudenkäyntimenettelyn aikana muuttanut kotipaikkansa Alankomaista Belgiaan, hänen oikeutensa edustaa asianosaista Centrale Raad van Beroepissa on kiistetty vetoamalla Alankomaiden lainsäädännön säännökseen, jonka mukaan ainostaan Alankomaissa asuvat henkilöt voivat toimia asiamiehinä kyseisessä tuomioistuimessa.

5 Sen vuoksi, että asianomainen henkilö on vedonnut edukseen palvelujen vapaata tarjoamista yhteisössä koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin, Centrale Raad van Beroep on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kaksi kysymystä perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan tulkinnasta.

Perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan aineellinen ulottuvuus

6 Yhteisöjen tuomioistuinta on pyydetty tulkitsemaan 59 ja 60 artiklaa suhteessa kansallisen lainsäädännön säännökseen, jonka mukaan ainoastaan Alankomaiden alueelle sijoittautuneet henkilöt voivat tietyissä tuomioistuimissa toimia valtuutettuina asiamiehinä.

7 Perustamissopimuksen 59 artiklassa – jonka ensimmäinen kohta ainoastaan tulee kysymykseen tässä asiayhteydessä – määrätään, että "jäljempänä olevien määräysten mukaisesti siirtymäkauden aikana poistetaan asteittain rajoitukset, jotka koskevat muuhun yhteisön valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja yhteisössä".

8 Sen jälkeen kun 60 artiklassa on sen ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määritelty palvelujen käsite perustamissopimuksen tarkoituksessa, sen kolmannessa kohdassa täsmennetään, että palvelujen tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa valtiossa, jossa palvelu tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä valtio asettaa kansalaisilleen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräysten soveltamista.

9 Esitetyllä kysymyksellä pyritään näin ollen selvittämään, voidaanko valtuutetun asiamiehen osalta vaatimus pysyvästä toimipaikasta sen valtion alueella, jossa palvelu tarjotaan, sovittaa yhteen 59 ja 60 artiklan palvelujen tarjoamisen vapautta yhteisössä koskevien rajoitusten kiellon kanssa.

10 Niihin rajoituksiin, joiden poistamisesta määrätään 59 ja 60 artiklassa, kuuluvat kaikki sellaiset vaatimukset, jotka palvelujen tarjoajaan kohdistetaan erityisesti hänen kansalaisuutensa vuoksi tai sen seikan takia, ettei hänellä ole vakinaista asuinpaikkaa siinä valtiossa, jossa palvelu tarjotaan, ja joita ei kohdisteta kyseisen valtion alueelle sijoittautuneisiin henkilöihin tai jotka muutoin ovat luonteeltaan omiaan estämään tai haittaamaan palvelujen tarjoajan toimintaa.

11 Erityisesti palvelujen tarjoajaa koskevalla vaatimuksella vakinaisesta asuinpaikasta sen valtion alueella, jossa palvelu tarjotaan, voi olosuhteiden mukaan olla vaikutuksena kaiken tehokkaan vaikutuksen (effet utile) poistaminen 59 artiklalta, jonka täsmällisenä tavoitteena on poistaa rajoitukset palvelujen tarjoamisen vapaudelta niiden henkilöiden osalta, jotka eivät ole sijoittautuneet sen valtion alueelle, jossa palvelu tarjotaan.

12 Kun otetaan huomioon palvelujen tarjoamisen erityinen luonne, perustamissopimuksen kanssa yhteensopimattomina ei kuitenkaan voida pitää palvelujen tarjoajaan kohdistettuja erityisvaatimuksia, jotka perustellaan sellaisten yleisellä edulla perusteltujen ammatillisten sääntöjen – erityisesti organisaatiota, pätevyyttä, ammattietiikkaa, valvontaa ja vastuuta koskevien sääntöjen – soveltamisella, jotka koskevat kaikkia sen valtion alueelle sijoittautuneita henkilöitä, jossa palvelu tarjotaan, siltä osin kuin palvelujen tarjoaja välttäisi

näiden sääntöjen vaikutuksen sijoittautumalla toiseen jäsenvaltioon.

13 Jäsenvaltiolta ei myöskään voida evätä oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin sen estämiseksi, että 59 artiklassa taattua vapautta käyttäisi sellainen palvelujen tarjoaja, joka kohdistaa koko toimintansa tai sen pääosan tämän valtion alueeseen, välttääkseen ne ammatilliset menettelytapasäännöt, joita häneen sovellettaisiin, jos hän olisi sijoittautunut ensiksi mainitun valtion alueelle; tällaiseen tilanteeseen voidaan soveltaa sijoittautumisoikeutta eikä palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan luvun määräyksiä.

14 Näin ollen ei oikeudellisten edustajien tai avustajien osalta vaatimusta siitä, että näillä on oltava pysyvä ammatillinen toimipaikka tietyn tuomioistuimen tuomiopiiriin kuuluvalla alueella, voida pitää 59 ja 60 artiklan määräysten vastaisena silloin kun tämä vaatimus on objektiivisesti tarpeellinen erityisesti oikeudenhoitoon ja ammattietiikan kunnioittamiseen liittyvien ammatillisten menettelytapasääntöjen noudattamisen takaamiseksi.

15 Tilanne ei kuitenkaan voi olla tämä silloin kun tiettyjen palvelujen tarjoamiseen jäsenvaltiossa ei kohdisteta mitään pätevyysvaatimusta tai ammatillista sääntelyä ja kun vaatimus vakinaisesta asuinpaikasta määritellään viittauksella valtion alueeseen.

16 Sellaisen ammatillisen toiminnan osalta, jonka harjoittamista jäsenvaltiossa ei ole säännelty, vaatimus asuinpaikasta tämän valtion alueella on perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan kanssa yhteensopimaton rajoitus silloin kun moitteeton oikeudenhoito voidaan varmistaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä, kuten ilmoittamalla prosessiosoite tuomioistuimen tiedoksiantoja varten.

17 Esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäistä kohtaa ja 60 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä olevalla, vakinaista asuinpaikkaa valtion alueella koskevalla vaatimuksella ei voida estää toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden henkilöiden palvelujen tarjoamista silloin kun palvelujen tarjoamiselle ei sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä ole asetettu mitään erityisvaatimusta.

Perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan välitön sovellettavuus

18 Edellä mainitun lisäksi on esitetty kysymys siitä, ovatko ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäinen kohta ja 60 artiklan kolmas kohta välittömästi sovellettavia ja perustetaanko niissä oikeussubjekteille subjektiivisia oikeuksia, joita kansallisen tuomioistuimen on suojeltava.

19 Tämä kysymys on ratkaistava suhteessa koko palveluja koskevaan lukuun, ottaen lisäksi huomioon sijoittautumisoikeutta koskevat määräykset, joihin viitataan 66 artiklassa.

20 Perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitettujen rajoitusten asteittaiseksi poistamiseksi siirtymäkauden aikana 63 artiklassa määrätään "yleisen toimintaohjelman" hyväksymisestä - joka on hyväksytty neuvoston 18.12.1961 tekemällä päätöksellä (EYVL 1962, s. 32) - ja tämän toimintaohjelman täytäntöönpano varmistetaan useiden direktiivien muodostaman kokonaisuuden avulla.

21 Palvelujen tarjoamista koskevan luvun järjestelmässä näiden direktiivien tarkoituksena on erilaisten toimenpiteiden toteuttaminen; ensimmäinen näistä on palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuvien rajoitusten poistaminen siirtymäkauden aikana; toinen koskee tämän vapauden tehokasta käyttöä helpottavien säännösten kokonaisuuden saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, erityisesti ammatillisen pätevyyden vastavuoroisella tunnustamisella ja itsenäistä ammatinharjoittamista koskevien lainsäädäntöjen yhteen sovittamisella.

22 Näiden direktiivien tarkoituksena on myös ratkaista erityiset ongelmat, jotka aiheutuvat siitä, että silloin kun palvelujen tarjoaja ei ole pysyvästi sijoittautunut siihen valtioon, jossa palvelu tarjotaan, häneen ei täysimääräisesti voida soveltaa tässä valtiossa voimassa olevia ammatillisia menettelytapasääntöjä.

23 Palveluihin liittyvän luvun vaiheittaisen täytäntöönpanon osalta 59 artiklassa ilmaistaan, perustamissopimuksen 8 artiklan 7 kohdan yleismääräyksen valossa tulkittuna, pyrkimys poistaa palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuvat rajoitukset siirtymäkauden loppuun mennessä; kyseessä on myöhäisin ajankohta kaikkien perustamissopimuksessa tarkoitettujen sääntöjen voimaantulolle.

24 Perustamissopimuksen 59 artiklan soveltamista on pitänyt valmistella direktiiveillä siirtymäkauden aikana; tämän artiklan määräyksistä on näin ollen tullut ehdottomia mainitun kauden päättymishetkellä.

25 Näihin määräyksiin sisältyy kaiken palvelujen tarjoajaan kohdistuvan sellaisen syrjinnän poistaminen, joka perustuu hänen kansalaisuuteensa tai siihen seikkaan, että hän on sijoittautunut muuhun jäsenvaltioon kuin siihen, jossa palvelu tarjotaan.

26 Näin ollen ainakin kansalaisuutta tai asuinpaikkaa koskevan erityisvaatimuksen osalta 59 ja 60 artiklaan sisältyy täsmällinen tulosta koskeva velvoite, jonka täytäntöönpanoa jäsenvaltioiden toimesta ei voida viivyttää tai vaarantaa niiden säännösten puuttumisella, jotka olisi saatettava voimaan 63 ja 66 artiklan nojalla annettuja valtuuksia käyttämällä.

27 Näin ollen on vastattava, että 59 artiklan ensimmäisellä kohdalla ja 60 artiklan kolmannella kohdalla on välitön oikeusvaikutus ja niihin voidaan näin ollen vedota kansallisessa tuomioistuimessa ainakin siltä osin kuin niillä pyritään poistamaan kaikki sellainen palvelujen tarjoajaan kohdistuva syrjintä, joka perustuu hänen kansalaisuuteensa tai siihen seikkaan, että hän asuu muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa palvelu tarjotaan.

Oikeudenkäyntikulut

28 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Irlannin tasavallan hallitukselle, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle, Saksan liittotasavallan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

29 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely on välivaihe Centrale Raad van Beroepissa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi viimeksi mainitun tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Centrale Raad van Beroepin 18.4.1974 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäistä kohtaa ja 60 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä olevalla, vakinaista asuinpaikkaa valtion alueella koskevalla vaatimuksella ei voida estää toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden henkilöiden palvelujen tarjoamista silloin kun palvelujen tarjoamiselle ei sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä ole asetettu mitään erityisvaatimusta.**

2) **Perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisellä kohdalla ja 60 artiklan kolmannella kohdalla on välitön oikeusvaikutus ja niihin voidaan näin ollen vedota kansallisessa tuomioistuimessa ainakin siltä osin kuin niillä pyritään poistamaan kaikki sellainen palvelujen tarjoajaan kohdistuva syrjintä, joka perustuu hänen kansalaisuuteensa tai siihen seikkaan, että hän asuu muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa palvelu tarjotaan.**

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Julistettiin Luxemburgissa 3 päivänä joulukuuta 1974.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti